

Reactieformulier

Consultatie NBA-handreiking 1153 - Frauderisicoanalyse

Consultatieperiode loopt tot en met 16 september 2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Instructies voor respondenten

We verzoeken u de consultatiereactie uiterlijk aan te leveren op **16 september 2024**.

Dit reactieformulier is bedoeld voor het geven van uw consultatiereactie op de concept NBA-handreiking 1153. Het gebruik van dit document zal de verzameling en analyse van consultatiereacties door de NBA vergemakkelijken.

U kunt reageren op alle vragen of alleen geselecteerde vragen. Om uw consultatiereactie zo goed mogelijk te kunnen behandelen, verzoeken we het volgende:

- Geef uw algemene reactie door middel van de 'drop-down' keuzemenu's.
- Geef de reden voor uw antwoorden bij de gedetailleerde reactie. Als u het niet eens bent met de voorstellen in de handreiking, geef dan uw specifieke redenen en specifieke suggesties aan voor het wijzigen van de handreiking.
- Benoem zo specifiek mogelijk waar uw consultatiereactie betrekking op heeft, bijvoorbeeld door te verwijzen naar specifieke paragrafen, voorbeelden of alinea's in de handreiking.
- Vermijd het invoegen van tabellen of tekstvakken in het formulier bij het geven van uw antwoorden op de consultatievragen, omdat dit de verzameling van de reacties zal bemoeilijken.
- Dien uw opmerkingen in met behulp van dit formulier, zonder een begeleidende brief of een samenvatting van uw belangrijkste punten. Benoem in plaats daarvan eventuele belangrijke punten zoveel mogelijk in uw antwoorden op de vragen.

Uw reactieformulier kunt u zenden naar: consultaties@nba.nl. De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de reacties die zij krijgt met betrekking tot voorgestelde regelgeving en toelichtingen daarop. Daarom vragen wij om bij indiening van uw reactie aan te geven of wij uw reactie wel of niet mogen publiceren op de website van de NBA.

Onderdeel A: Uw gegevens

Naam van uw organisatie (of uw naam als u een reactie indient in persoonlijke hoedanigheid)	EY Accountants B.V.
Naam/namen van verantwoordelijke(n) voor deze indiening (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	Prof. Dr. P.W.A. Eimers RA
Naam van contactpersoon voor deze reactie (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	
E-mailadres van contactpersoon	

Onderdeel B: Antwoorden op de consultatievragen

Voor elke vraag, begint u met uw algemene antwoord op de vraag middels de keuzelijst. Geef uw gedetailleerde opmerkingen, indien van toepassing, daaronder bij de behorende sectie.

1. *Wat vindt u in het algemeen van de opzet en duidelijkheid van deze handreiking?*

Algemene reactie: Goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Wij zijn positief over de opzet en duidelijkheid van deze handreiking, de schrijfstijl is toegankelijk en geschikt voor een brede doelgroep. Door de mogelijkheden om 'door te klikken' kan de lezer snel naar dat deel van de handreiking dat voor hem of haar relevant is.

Wij onderschrijven het belang van een handreiking op dit onderwerp, mede gezien de aandacht voor fraude in het publieke debat en de rol en verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot het onderkennen van risico's van fraude.

2. *Wat vindt u van het samenvattende schema in afbeelding 2 op pagina 4?*

Algemene reactie: Matig

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

In de beantwoording van deze vraag gaan wij ervanuit dat hier bedoeld wordt afbeelding 2 op pagina 6.

Het samenvattende schema in afbeelding 2 is over het algemeen een redelijke weergave van de fraude-risicoanalyse. Wij adviseren om de trechter te laten eindigen bij '*FR's niveau verantwoording als geheel & FR's op niveau van posten, transactiestromen en toelichtingen*'. Dit omdat de daaronder opgenomen veronderstelde fraude risico's niet in eerste instantie het resultaat zijn van analyse van frauderisicofactoren, maar juist starten met de veronderstelling dat frauderisicofactoren aanwezig zijn (kortom dat begint met identificeren van het frauderisico, om vervolgens te bepalen of dit op basis van factoren nog specifiek gemaakt kan worden).

Doordat er relatief veel informatie in één schema is opgenomen, leidt dit ons inziens ook regelmatig tot onduidelijkheid en vragen wij af of de volgorde altijd logisch is weergegeven. Zo lijkt nu weergegeven dat een impact/liikelihood analyse uitgevoerd dient te worden op frauderisicofactoren. Echter, de combinatie van frauderisicofactoren moet worden gewogen, waardoor de analyse van de impact/liikelihood in onze ogen plaats vindt op het niveau van risico's om te bepalen of sprake is van frauderisico's (en niet op het niveau van factoren).

Tevens is niet duidelijk wat er exact bedoeld wordt met inschatten & specificeren van kwantitatieve en kwalitatieve materialiteit en waarom dit na de frauderisico's is gepositioneerd.

De de te onderkennen vormen van fraude staan op een onduidelijke plek in de afbeelding (op 1 visuele regel met de onderkende frauderisicofactoren). Voorts adviseren wij om corruptie toe te voegen aan de trechter.

De waarde van de afbeelding zou groter worden als het mogelijk is om vanuit de afbeelding door te klikken naar het relevante onderdeel van de frauderisicoanalyse in de handreiking.

3. *Is de toepassing van Standaard 240 en, meer specifiek, het door de accountant te volgen proces van de frauderisicoanalyse duidelijk uitgelegd?*

Algemene reactie: Duidelijk

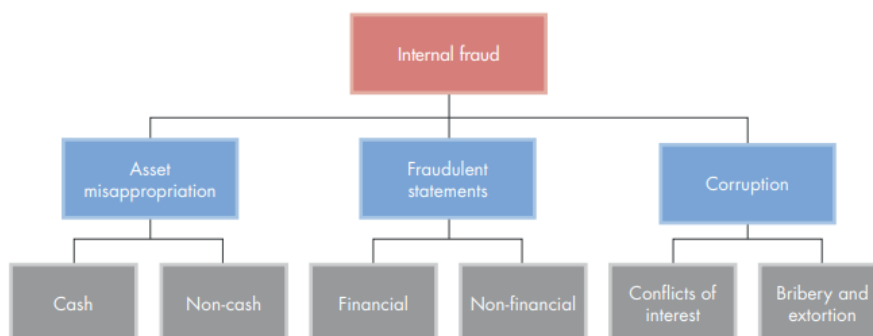
Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Het te volgen proces voor frauderisico analyse is redelijk duidelijk en op eenvoudige wijze uitgelegd.

Wij adviseren om ook in hoofdstuk 1 en 2, in navolging van het *ACFE Fraud Risk Exposures and Description* toepassing van scenario's te verwerken, als onderdeel van de frauderisicoanalyse. Additioneel kan overwogen worden te verwijzen naar deze guidance van de ACFE bij pagina 17, paragraaf 4.2, eerste alinea op de pagina. Het is echter de verwachting dat hier reeds in onder andere de team bespreking aandacht aan is besteed bij het onderkennen van frauderisicofactoren.

Daarnaast missen wij corruptie (conflict of interest en bribery and extortion) als derde vorm van (interne) fraude. Wij achten het van belang om deze derde vorm ook in deze handreiking op nemen omdat dit integraal in de frauderisicoanalyse meegenomen moet worden (en voor verdere uitwerking te verwijzen naar handreiking 1137).

FIGURE 1: Types of internal fraud

4. Verdiepende onderwerpen

a) *Is de uitwerking dat aanwezige maatregelen van interne beheersing binnen de entiteit geen positieve invloed hebben op de frauderisicoanalyse duidelijk (paragraaf 2.2)?*

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

In paragraaf 2.2 is uitgewerkt dat tekortkomingen in interne beheersing kunnen leiden tot het identificeren van frauderisicofactoren, maar dat het positieve effect van interne beheersing geen rol speelt, deze toelichting is duidelijk. Een verdere verduidelijking van wat wordt verstaan onder interne beheersing kan de praktijk nog verder helpen, bijvoorbeeld worden hier ook entity level controls onder verstaan of mag je wel rekening houden met positieve invloed van entity level controls (zodat je niet standaard een risico onderkent bij het betalingsverkeer)?

Het is belangrijk in de handreiking te benadrukken dat er een verschil is tussen het kennisnemen van maatregelen van interne beheersing en het daadwerkelijke meenemen van (de verwachte effectieve werking van) maatregelen van interne beheersing.

b) Is het onderscheid in frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa duidelijk (paragraaf 2.3)?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Het onderscheid tussen frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa is duidelijk gemaakt. Wij adviseren om ook de derde vorm van fraude 'corruptie/ conflicts of interest' een plaats te geven in deze handreiking.

Tevens adviseren wij om te overwegen hoe breed het frauderisico getrokken moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan ESG-fraude (inclusief greenwashing), non-compliance risico's en cybercriminaliteit en om dit kort te adresseren, waarbij eventueel middels een voetnoot verwijzing gemaakt kan worden naar andere NBA-uitingen. Wij adviseren dat in de handreiking in ieder geval een zin opgenomen wordt dat de accountant bij frauderisicoanalyse en de periodieke evaluatie daarvan, ook kijkt naar corruptie en andere vormen van non-compliance die aan de definitie van fraude voldoen. Voor al deze vormen geldt in het algemeen dat het kan zijn dat wordt voldaan aan de definitie van fraude en dat boetes (boeterisico's) significant zijn.

c) Is de toelichting op de frauderisicofactoren duidelijk (hoofdstuk 3), inclusief de toelichting op de fraudedriehoek (paragraaf 3.3)?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

De laatste zin bij paragraaf 3.1 geeft aan dat de Standaard een aanbeveling doet met betrekking tot het gebruik van 'de' fraudedriehoek als een handig hulpmiddel. Wij herkennen dat dat regelmatig zo wordt benoemd in de praktijk, maar wij stellen voor om dichter bij de Standaard te blijven. De Standaard stelt 'Deze ter illustratie opgenomen risicofactoren worden geclassificeerd op basis van de drie omstandigheden die zich bij het bestaan van fraude gewoonlijk voordoen, etc.'

De voorbeelden op pagina 15 bij het onderdeel 'gelegenheid' herkennen we niet direct op basis van de bijlage met frauderisicofactoren van de Standaard. Wij onderkennen zeker ook het belang van een professioneel kritische houding, maar op de gegeven voorbeelden zijn wel nadrukkelijke beperkingen aanwezig voor de accountant. Wij vragen de NBA om de gegeven voorbeelden of te verduidelijken of aan te passen.

Paragraaf 3.4 verdient nog wel verdere uitwerking. Nu is vrijwel letterlijk de Standaard overgenomen. Het zou goed zijn als de NBA nadere handvatten geeft voor de mate van detail van documentatie, met name voor de frauderisicofactoren en de overweging of deze wel of niet tot een frauderisico leiden.

d) Is de evaluatie van frauderisicofactoren om te komen tot frauderisico's (hoofdstuk 4) duidelijk? En is de uitleg en het diagram in paragraaf 4.2 rondom het gebruik van het spectrum (waarschijnlijkheid x orde van grootte) duidelijk?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

In paragraaf 4.1 is opgenomen dat het kan zijn dat één individuele frauderisicofactor al kan leiden tot een frauderisico. Om verwarring te voorkomen bevelen wij aan dit nader op te nemen in het voorbeeld, omdat doorgaans gesteld wordt dat alle, of meerdere elementen van de fraudedriehoek nodig zijn om te komen tot een frauderisico, waarbij factoren meestal toezien op één van de elementen.

Op pagina 16, paragraaf 4.2 is een figuur opgenomen. Met dit figuur lijkt de indruk gewekt te worden dat iedere frauderisicofactor wordt geëvalueerd. Bepaalde factoren kunnen echter tot verschillende risico's en uiteindelijk mogelijk verschillende frauderisico's leiden. Het plaatje wekt de indruk dat een frauderisicofactor (evt. tezamen met andere factoren) maar tot 1 mogelijk frauderisico kan leiden. Denk aan de dominante CEO/CFO of een KPI/bonus op EBITDA/netto resultaat, waardoor er in meerdere posten een risico van manipulatie kan zitten. Dit plaatje is daarmee niet per se verduidelijkend.

In de figuur en de tekst lijken frauderisicofactoren en frauderisico's allebei geëvalueerd te worden op kans en impact. Door heel expliciet te stellen dat kans en impact van 'factoren' worden geëvalueerd wordt ons inziens de aard van 'factoren' niet duidelijk onderkend. Factoren zijn 'gebeurtenissen of omstandigheden die wijzen op een stimulans of druk om fraude te plegen of die een gelegenheid scheppen om te frauderen'. Die onderken je of niet, die zijn er of niet.

De afsluitende zin 'Aanbevolen wordt in het controledossier' is ons ziens te vrijblijvend en vraagt om meer concrete handvatten. De handreiking biedt nu ruimte om deze overweging niet te documenteren.

Het gegeven 'hit- en run voorbeeld' in hoofdstuk 4 herkennen we, maar we vragen de NBA dit voorbeeld te heroverwegen. Dit soort incidenten worden meestal snel herkend binnen een organisatie, veel complexer is het wanneer dergelijke transacties worden verhuuld.

e) Wat vindt u van de toelichting op het veronderstelde frauderisico van doorbreking van de interne beheersing door het management (paragraaf 5.1)?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

In paragraaf 5.1 wordt gesteld dat het veronderstelde risico van managementfraude zo concreet mogelijk gemaakt dient te worden. Wij adviseren om duidelijk naar voren te brengen dat volledig concretiseren niet mogelijk is vanwege veronderstelling dat het risico altijd aanwezig is en niet te voorspellen is. Dit betekent dat er altijd een algemeen/ generiek/ niet concreet risico van management fraude aanwezig is, naast een eventueel specifiek risico dat geformuleerd wordt op basis van het verkregen inzicht. Daarnaast adviseren wij om duidelijk te adresseren welk management bedoeld wordt (rekening houdend met de mogelijkheid om de interne beheersing te doorbreken of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving).

f) Wat vindt u van de toelichting op het veronderstelde frauderisico van de opbrengstverantwoording? Is de uiteenzetting van de hoofregel en de uitzondering (paragraaf 5.2) duidelijk?

Algemene reactie: Duidelijk

In paragraaf 5.2.5 is opgenomen dat het veronderstelde frauderisico van opbrengstenverantwoording weerlegd kan worden als er geen frauderisicofactoren bestaan inzake opbrengstenverwoording. Wij adviseren deze reden uit de handreiking te halen, omdat de gedachte achter veronderstelde frauderisico's is dat de risico's in principe altijd aanwezig en factoren niet altijd te voorspellen zijn.

Tevens adviseren wij om bij de tweede reden duidelijk aan te geven dat de accountant het onwaarschijnlijk acht dat het risico zich voordoet, omdat de opbrengstenstroom gekenmerkt wordt door uitsluitend niet-complexe transacties en er weinig of geen subjectieve oordeelsvorming vereist is om te bepalen of aan de criteria voor opbrengstverantwoording is voldaan.

In paragraaf 5.2.5 staat opgenomen *'het is belangrijk dat beide frauderisico's worden onderkend en specifiek worden gemaakt'*. Wij adviseren om dit als volgt te formuleren 'het is belangrijk dat het risico van opbrengstenverantwoording specifiek wordt gemaakt op basis van het verkregen inzicht'. Het algemene management override risico is juist als default opgenomen omdat het niet te voorspellen is en daarom dus ook niet specifiek te maken is.

Wij adviseren eveneens nog duidelijk op te nemen dat opbrengsten niet enkel de jaarrekeningcategorie 'omzet' behoeft te zijn, maar breder gezien dient te worden, met voorbeelden als materiele financiële baten of bijvoorbeeld materiele boekwinsten indien deze voortvloeien uit activiteiten die kenmerkend zijn voor het bedrijf van de rechtspersoon.

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

g) Mist u nog andere onderwerpen waarop verdieping gewenst is? Zo ja, kunt u dit en de bijbehorende prioritering hiervan motiveren

Algemene reactie: Ja

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Het is aan te bevelen in het document aan te geven hoe je een frauderisico definieert: de tendens en gerelateerde stroom, de wijze waarop en waarom <link frauderisicofactor>. Bijvoorbeeld: het door het management opzettelijk te hoog verantwoorden van omzet door het boeken van fictieve facturen ten einde een hogere bonus te ontvangen.

Wij adviseren de toepassing van scenario's nog nader te adresseren in de handreiking, op dit moment wordt dit enkel kort aangestipt in paragraaf 4.2, maar zou onderdeel van de start van een frauderisico-analyse moeten zijn.

In de inleiding van de handreiking wordt gerefereerd aan de Fraud-lens zoals gepubliceerd door de IAASB. Dat is op zichzelf een nuttig en helder document. In de handreiking komt de samenhang (en het beoogde doel van de de IAASB publicatie) maar beperkt terug. De frauderisicoanalyse heeft een zeer grote verwevenheid met Standaard 315 (zoals ook heel goed zichtbaar is in ED 240). De handreiking lijkt de frauderisicoanalyse toch meer als een zelfstandige analyse te behandelen.

Een van de belangrijkste bronnen voor de frauderisicoanalyse van de accountant is de risicoanalyse van het management en toezichthoudende organen. Dat is nu nog maar beperkt uitgewerkt in de handreiking. Wij adviseren dit nog verder uit te werken in de handreiking.

5. Voorbeelden

a) Zijn de voorbeelden (in de paragrafen 4.3, 4.4, 5.1 en 5.3) helder en illustratief?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Naar onze beoordeling zijn de voorbeelden in zijn algemeenheid verhelderend en ondersteunend aan de inhoud van de handreiking.

Met betrekking tot voorbeeld 4 blijkt uit de informatie niet direct waarom een frauderisico is onderkend in de bewering 'afgrenzing'. De informatie in het voorbeeld geeft ook niet direct aanleiding tot een frauderisico bij de volledigheid van de opbrengsten.

Wij adviseren om het opnemen van twee voorbeelden uit een specifieke sector te heroverwegen. Het lijkt ons beter om met die sector afstemming te hebben over de risicoanalyse.

b) Kunt u aanvullende voorbeelden aanleveren die toezien op de verdiepende onderwerpen?

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Het aantal voorbeelden is naar onze beoordeling voldoende, meer voorbeelden maken de handreiking omvangrijker en minder aantrekkelijk. Eventueel zien wij het nog als relevant om een voorbeeld op te nemen hoe je frauderisicoanalyse kunt documenteren.

De handreiking bevat geen verdiepende onderwerpen.

c) Kunt u voorbeelden aanleveren van hoe u uw cliënt heeft gestimuleerd een interne frauderisicoanalyse op te stellen, en hoe u deze analyse hebt gebruikt bij de uitvoering van uw eigen frauderisicoanalyse?

Algemene reactie: Ja

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Dit is per type client zeer verschillend, in het algemeen zouden wij willen benadrukken dat het belangrijk is de client te wijzen op het eigen belang van een goede frauderisicoanalyse en de client te wijzen op COSO Fraud Risk Management Guide, als de client de toegevoegde waarde daarvan begrijpt zal dit de kwaliteit van het stuk en ook de bruikbaarheid vergroten.

6. Zijn de vereisten ten aanzien van het documenteren van de verschillende werkstappen in het proces van de frauderisicoanalyse voldoende duidelijk?

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Wellicht kan het toevoegen van een voorbeeld in paragraaf 3.4 nog nadere duiding geven, een voorbeeld waaraan gedacht kan worden is 'een accountant identificeert schattingen inzake waardering van een hoge goodwill positie niet als frauderisicofactor, omdat op basis van inzicht van de accountant op basis van controle van het vorige jaar gebleken is dat er veel headroom bestaat in de impairmentanalyse. Een ervaren accountant, zonder eerdere kennis van de controle leest dit (afhankelijk van toelichtingsvereiste) niet direct af uit de jaarrekening, dit kan een reden zijn om de afweging waarom dit geen frauderisicofactor is nader te documenteren'.

7. *Recent is de NBA-handreiking 1137 (corruptie, werkzaamheden van de accountant) geactualiseerd. Hierin wordt een link gelegd naar fraude en de frauderisicoanalyse. Is de uitwerking in deze NBA-handreiking 1153 volgens u voldoende duidelijk en consistent met de NBA-handreiking 1137?*

Algemene reactie: Duidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Wij stellen voor om corruptie als vorm van mogelijke fraude nader onder de aandacht brengen in hoofdstuk 1 en 2 van de handreiking en vervolgens te verwijzen voor verdere duiding naar NBA-handreiking 1137.

8. *Heeft u nog andere adviezen en/of opmerkingen met betrekking tot de NBA-handreiking 1153?*

Algemene reactie: Ja

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Naast de beantwoording van bovenstaande vragen delen wij graag nog de volgende gedetailleerde adviezen en opmerkingen:

- In de praktijk bestaat er discussie in hoeverre er standaard een risico van oneigenlijke toe-eigening onderkend dient te worden voor entiteiten die medewerkers toegang verstrekken tot betaalapplicaties. Dit standaard risico kan enkel gemitigeerd worden door ingerichte interne beheersing. Zoals in de handreiking is opgenomen dient de accountant bij de frauderisicoanalyse geen rekening te houden met positieve impact van interne beheersing. Wij adviseren om deze praktijkdiscussie ook aan deze handreiking toe te voegen, om zo te bepalen in hoeverre dit een standaard risico dient te zijn of niet (met welke redenen).
- In de introductie op pagina 4 wordt expliciet genoemd dat het om de controle van historische financiële informatie gaat. In het document wordt daarna veelal algemeen gesproken over controleopdracht, controle of controle van financiële overzicht zonder aan te geven dat het om historische financiële informatie gaat. Het zou goed zijn als de concepthandreiking hier eenduidig/consistent over is.
- Op pagina 4 wordt aangegeven dat accountants wordt aangemoedigd bij de controle te kijken door een fraudelens. Het zou goed zijn als wordt aangegeven wat hier nu mee wordt bedoeld (niet enkel link naar IAASB document) (“kijken door de ogen van de fraudeur” of “kijken naar de organisatie vanuit het risico van fraude”). Dit is nu onduidelijk voor de lezer en link naar de standaarden zou beter gelegd kunnen worden. Vervolgens wordt een plaatje opgenomen met header “standaard 240” en footer “fraudelens”. Beide termen lijken niet de inhoud van het plaatje weer te geven: immers het plaatje geeft weer welke werkzaamheden de accountant dient uit te voeren op basis van de controle-standaarden.
- Op pagina 4 onderaan is het volgende opgenomen “Deze NBA-handreiking gaat over de frauderisico-analyse en de werkzaamheden die daarvoor nodig zijn in de planningsfase van de controle. Kortom, het deel linksboven in afdeling 1”. Vraag is of het deel rechts onderin <professioneel kritische instelling/evaluatie van controle-informatie> hier niet ook onderdeel vanuit dienen te maken. Wij stellen voor om de zin ‘Kortom, het deel linksboven in afbeelding 1’ weg te laten.
- Op diverse plaatsen in de handreiking wordt gesproken over kwalitatieve materialiteit, maar dit lijkt vooral uitgelegd te worden aan de hand van management integriteit. Bijv. bij corruptie om een opdracht binnen te halen (waar management in een groot internationaal concern niet noodzakelijkerwijs van op de hoogte hoeft te zijn,) kan het qua kwalitatieve materialiteit bijvoorbeeld ook gaan om de aard van de onregelmatigheden. Wij adviseren overigens terughoudend te zijn met het gebruik van begrippen als ‘kwalitatieve materialiteit’ en ook hier

qua formulering dicht bij de omschrijvingen uit de Standaarden te blijven om niet te suggereren dat er meerdere 'materialiteiten' gaan ontstaan.

- Hoofdstuk 2 gaat over het verwerven van inzicht in de entiteit en haar omgeving. Het zou goed zijn als hierin ook aandacht wordt besteed aan de uitkomsten van opdracht- en clientacceptatie, inclusief AML procedures, alsmede het incidentenregister van cliënt. De ervaring leert dat de accountant hieruit al veel informatie kan verkrijgen rondom relevante frauderisico's voor de onderneming. Optie kan zijn deze voorbeelden te geven onder 2.5 als overwegingen van andere informatie.
- Pagina 6, paragraaf 1.2. Advies om de bewoordingen als volgt aan te passen "moet de accountant [...] **(laten)** onderzoeken". De indruk moet namelijk niet worden gewekt dat de accountant in alle gevallen het onderzoek gaat uitvoeren.
- Pagina 6, paragraaf 1.2, eerste alinea. Hier wordt een link gelegd met de maatschappij. In de maatschappij wordt het woord fraude voor meer praktijken gehanteerd ten opzichte van hoe Standaard 240 is ingestoken (het begrip fraude in Standaard 240 is beperkter dan de betekenis en het gebruik van het woord 'fraude' in het maatschappelijk verkeer). Advies om die nuance wel expliciet te maken, ook in het kader van de verwachtingskloof op dit onderwerp.
- Pagina 6, paragraaf 1.3 Voor de opsomming hebben we het over het proces. Wellicht goed om hier nog aan toe te voegen dat de frauderisicoanalyse een continu proces is t/m afronding van de opdracht. Dit wordt nu pas in het blok aan het eind van paragraaf 2.2. aangehaald en in paragraaf 3.2.
- Pagina 10 paragraaf 2.1. Wellicht onder C ook de "niet-financiële" prestaties mee te nemen. KPI's zullen steeds meer ook niet financieel van aard zijn, maar kunnen mogelijk wel een financiële component hebben om dit al dan niet te bereiken.
- Pagina 11, alinea boven het oranje blok. Moet hier nog onderscheid gemaakt worden in interne beheersingsomgeving en interne beheersingsmaatregelen?
- Pagina 11, paragraaf 2.3. In deze paragraaf missen we corruptie.
- Pagina 11, paragraaf 2.3 alinea 2. Los van management betrokkenheid, is fraude mogelijk eerder relevant voor stakeholders (bank, investeerders) als dit bijv. ratio's beïnvloedt?
- Pagina 11, paragraaf 2.3 alinea 3. Wellicht ook goed om ook hier al een voorbeeld te noemen als het sturen/vervalsen van een inkoopfactuur / dus dat het niet alleen gaat om het direct onttrekken van fysiek beschikbare goederen, maar ook om het onttrekken van gelden via de bankrekening van de organisatie.